

GUDS ENERGEIA

- människans kropp och livets väg mot fullhet

Inom Unitas Dei kan förhållandet mellan Gud, människan och den biologiska skapelsen förstås som en kontinuitet mellan Guds väsen och Guds verksamma närvaro. Gud är enligt modellen ett enda evigt och nödvändigt existerande, varande gudomligt subjekt – *Jag Är*. Guds Ousia förblir transcendent, oföränderlig och ytterst outgrundlig, medan Guds Energeia betecknar Guds verkliga och verksamma närvaro i skapelsen och grunden för den genom energierna. Energeia är därför inte Gud i den mening att skapelsen skulle vara identisk med Gud, utan Guds verkliga verksamhet genom vilken skapelsen existerar, upprätthålls och verkar.

Detta får särskild betydelse när man betraktar människans kropp. Biologin kan beskriva hur en organism utvecklas, läker och upprätthåller sina funktioner. Men inom Unitas Dei behöver den biologiska förklaringen inte uppfattas som ett alternativ till Gud. Tvärtom är själva den biologiska ordningen ett uttryck för den skapade verklighet som hålls vid liv genom Guds Energeia.

När ett sår läker genom koagulation, inflammation, cellbildning och självläkning är det därför möjligt att samtidigt säga att kroppen läker genom sina biologiska mekanismer och att Gud verkar genom den skapade naturens läkande förmåga. Det ena behöver utesluta inte det andra. Biologin beskriver mekanismen; teologin söker den yttersta grunden för att en sådan skapad förmåga över huvud taget finns.

På detta sätt kan en kontinuitet tänkas mellan Guds Energeia, skapelsens liv, biologisk funktion, självreparation och helande. Gud behöver inte konkurrera med naturens orsaker. Energeia kan verka genom dem.

Jesu mänskliga kropp

Denna syn blir särskilt betydelsefull när Unitas Dei tillämpar modellen på inkarnationen. Om Gud verkligen blev människa i Jesus Kristus måste Jesu mänsklighet vara verklig. Han måste ha haft en verklig mänsklig kropp, ett mänskligt nervsystem, en mänsklig hjärna och en verklig biologisk utveckling från foster till vuxen människa.

allvarlig hjärnskada, en stroke eller någon annan sjukdom? Vad hade hänt om han hade fötts med en skada som gjorde hans uppdrag omöjligt? Eller om han hade dött som barn?

Frågan är teologiskt intressant därför att den tvingar fram en tydligare förståelse av relationen mellan Jesu mänsklighet och Guds verksamhet. Om inkarnationen har ett bestämt frälsningshistoriskt syfte menar Unitas Dei att Guds Energeia verkar bevarande i inkarnationen under den tid som krävs för att detta syfte ska fullbordas.

Det behöver inte innebära att Jesu biologiska utveckling var ett enda långt mirakel. Tvärtom måste hans kropp ha utvecklats genom normal mänsklig biologi. Hans fosterutveckling måste ha följt samma biologiska principer som andra människors. Men den biologiska processen var samtidigt buren av Guds Energeia.

På så sätt behöver man inte föreställa sig ett biologiskt "övernaturligt" foster för att tala om Guds verksamhet. Gud använde och upprätthöll den skapade biologin så att han i sin mänskliga gestalt var en verklig människa.

Det är också möjligt att förstå Jesu syndfrihet i samma sammanhang. Om synd innebär människans bortvändhet från Gud, var Jesus den människa som aldrig bröt denna grundläggande förening med Gud, då han ju var Gud inkarnerad. Hans mänskliga vilja var således Hans gudomliga vilja. Hans mänskliga och gudomliga "naturer" stod därför inte i konkurrens med varandra, utan i den inkarnation som Unitas Dei beskriver förenas det mänskliga biologiska livet med Guds eget gudomliga *Jag*.

Från bevarande till kors

Detta innebär dock inte att Jesu kropp var absolut oförmögen att skadas. Tvärtom visar passionsberättelsen motsatsen. Jesus kunde misshandlas, såras och dödas. Skadorna kom utifrån och var inte följden av att hans kropp i sig var sjuklig eller ofullkomlig.

Här uppstår en viktig skillnad. Den Energeia som tidigare kan tänkas ha upprätthållit och bevarat Jesu kropp från sådana störningar som skulle ha omintetgjort hans uppdrag behövde inte längre verka för att förhindra döden när den tid som hörde till uppdragets fullbordan var inne.

Jesu kropp måste alltså fortfarande ha haft en läkande och reparativ förmåga, men den gudomliga verksamheten lät de yttre skadorna få sin fulla konsekvens. Det är inte därför nödvändigt att tänka att

Jesu kropp saknade förmågan att läka. Snarare kan man tänka att denna förmåga inte längre aktiverades för att förhindra det lidande och den död som Gud frivilligt gick in i som inkarnerad.

På så sätt blir korset inte ett misslyckande för Guds Energeia. Det är tvärtom en punkt där Energeia verkar i en annan riktning. Den gudomliga verksamheten innebar inte längre att den jordiska kroppen skulle bevaras från den biologiska döden, utan att Kristus genom den skulle fullborda sitt uppdrag.

Det är också här Jesu ord om övergivenheten får en särskild betydelse inom Unitas Dei. Om Guds Energier, denna närvaro, är det "Är" genom vilket det gudomliga "Jag" förmedlas, kan man skilja mellan Guds ontologiska närvaro och Jesu medvetna erfarenhet av sin egen gudomliga verksamma närvaro. Guds fulla väsen var fortfarande vara närvarande i den biologiska kroppen, men medvetandet upplevde en saknad kontakt och därmed den djupaste gudsövergivenhet – en identitetskris kan man säga.

Helandet och den mänskliga dödligheten

Samma princip kan sedan tillämpas på människan i allmänhet. Om Guds Energeia är grunden för den biologiska skapelsens fortgående existens, följer inte att varje sjukdom måste förhindras eller att varje skada måste helas.

Att Gud inte helar innebär därför inte nödvändigtvis att Gud är frånvarande. Ibland kan Energeia verka genom kroppens naturliga läkande förmåga. Ibland kan man teologiskt tänka sig ett särskilt återställande som går utöver organismens normala kapacitet. Och ibland sker inget biologiskt helande alls. Den sista situationen behöver inte förstås som att Guds Energeia har lämnat människan. Det kan innebära att den jordiska kroppen inte längre ska bevaras till varje pris.

Här framträder en viktig princip i Unitas Dei: Guds Energeia är inte identisk med biologiskt bevarande. Gud är livets yttersta grund, men det betyder inte att varje enskild jordisk kropp ska leva för evigt. Den biologiska kroppen kan ha en ändlig funktion även när människans existens inför Gud inte är ändlig.

Jordelivet som en livmoder

Detta leder till en annan möjlig förståelse av människans dödlighet. Enligt Unitas Dei var människans jordiska kropp från början avsedd att vara dödlig. Jordelivet måste förstås som en temporär existensform på väg mot något fullkomnat – och denna process är god enligt skapelseberättelsen i första Mosebok.

Bilden av jordelivet som en livmoder inför evigheten blir här särskilt betydelsefull.

Ett foster är inte ett misslyckat vuxet väsen. Det befinner sig i ett annat utvecklingsstadium. Dess begränsningar är verkliga, men de måste förstås i relation till den existensform som det förbereds för. På liknande sätt kan människans jordiska existens betraktas som ett stadium där människan formas inför den framtida eviga gemenskapen med Gud. Kroppen, med alla sina begränsningar, möjliggör erfarenhet, relation, frihet, lidande, glädje, ansvar och moraliska val. Genom detta kan människans karaktär formas.

Det betyder inte att lidande i sig är gott, eller att varje sjukdom har en särskild gudomlig avsikt. Men det innebär att en skapelse där människan är dödlig kan ha en djupare funktion än att vara en plats där människan tillfälligt hålls vid liv.

Människan får möjlighet att bli någon, att gudomliggöras. (Theosis) Friheten blir betydelsefull just därför att livet inte är en mekanisk process där Gud automatiskt skyddar människan från alla konsekvenser. Kärlek, trofasthet, mod, förlåtelse, självupppoffring och ansvar får sin verkliga betydelse i en värld där människans val faktiskt spelar roll.

Kristus som den fullkomnade människan

I denna modell får inkarnationen särskild betydelse. Jesus är inte bara den som berättar för människan hur hon ska leva. Som Gud själv blev han den människa som visat vad mänskligheten ytterst är kallad att bli.

Jesus föddes, växte, arbetade, led, dog och uppstod. Hans kropp gick igenom den mänskliga existensens verkliga villkor. Men hans mänskliga vilja var identisk med Gud, och hans kropp bevarades tills den tid då hans uppdrag skulle fullbordas. Sedan lät han sig gå in i döden.

Uppståndelsen innebar därefter inte bara att en död kropp åter började fungera. Den innebar att den mänskliga existensen fördes över till en ny och förhålligad form. Den Energeia som hela tiden upprätthöll det jordiska livet visade sig då inte vara begränsad till den jordiska biologins villkor.

I uppståndelsen visade Gud sig därför som en förbindelse mellan människans nuvarande existens och hennes framtida fullhet. Jesus visade både den människa som levde helt i förening med Gud och

den människa som genom uppståndelsen fördes in i den existens som ligger bortom den fysiska, biologiska dödlighetens gräns.

En kontinuitet från skapelse till uppståndelse

Unitas Dei kan därmed förstå människans väg som en kontinuitet:

**Guds Ousia → Guds Energeia → skapelsens existens → biologiskt liv → människans utveckling
→ karaktärens formande → döden → uppståndelsen → föreningen med Gud.**

I denna kedja är Energeia verksam från början till slut, men inte alltid på samma sätt.

Den kan verka genom biologisk självreparation. Den kan upprätthålla en kropp när detta krävs för ett gudomligt uppdrag. Den kan tillåta kroppen att utsättas för lidande när detta lidande har blivit en del av uppdraget. Den kan också låta den jordiska kroppen nå sin naturliga gräns och därmed öppna vägen mot en annan existensform.

Därför behöver frånvaron av ett mirakulöst helande aldrig innebära frånvaron av Gud.

Gud helar när Energeia verkar genom läkningen. Gud upprätthåller när Energeia bevarar livet. Gud kan också vara närvarande när kroppen inte längre helas och livet går mot sitt slut.

Det är samma Gud och samma Energeia, men verksamheten har olika riktning beroende på skapelsens sammanhang och dess slutliga mål.

På detta sätt blir också den mänskliga kroppens självläkande förmåga något mer än en biologisk kuriositet. Den kan ses som ett litet vittnesbörd om skapelsens inneboende livsordning: kroppen är skapad med en förmåga att återställa, reparera och fortsätta leva. Men den förmågan är inte slutmålet. Den jordiska kroppen är inte människans slutliga destination.

Människan är skapad för mer än att bara överleva biologiskt. Om jordelivet verkligen kan liknas vid en livsmoder, är kroppens biologiska liv den miljö i vilken människan formas inför den verklighet som väntar efter döden. Och om Kristus är den uppståndne människan, är han samtidigt tecknet på vad denna födelse ytterst innebär.

Därmed kan Unitas Dei se skapelsens hela rörelse som en verksamhet av Gud utan att blanda ihop Gud med skapelsen. Ousia förblir det outgrundliga och oföränderliga gudomliga väsendet. Energeia är Guds verkliga närvaro och verksamhet i den skapade världen. Och människan befinner sig mitt i denna verksamhet: först som biologisk varelse, sedan som en person vars karaktär formas, och slutligen som en människa kallad till en existens där dödlighetens villkor inte längre har sista ordet.

Skapelsen är då inte bara något Gud har gjort. Den är en verklighet som ständigt bärs av Guds verksamma närvaro och som rör sig mot sin fullbordan i Gud.

Och i centrum står Jesu; det gudomliga Jaget som blev en verklig, närvarande människa, det inkarnerade "Jag Är" som med sitt liv, död och uppståndelse visade den väg som hela människan ytterst är kallad att följa.